

Leipziger Synagogalchor Chór Akademicki UJ

Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego
Prezydent Miasta Krakowa
Krakowski Chór Akademicki UJ

UROCZYSTY KONCERT

w ramach Jubileuszu 130-lecia KCHA UJ

okł.

6 października 2008, godz. 19.30, Bazylika NMP, Rynek Główny

Leipziger Synagogalchor

Helmut Klotz *dyrygent, tenor, Kammersänger*

Ji-Yeon Jeong *sopran*

Jürgen Kurth *baryton, Kammersänger*

Clemens Posselt *organy, fortepian*

Chór Akademicki UJ

Włodzimierz Siedlik *dyrygent*

Anna Gertner *przygotowanie chóru*

Tomasz Półtorak *przygotowanie chóru*

organizacja koncertu: Wiesław Kudzia

Chór Akademicki Uniwersytetu Jagiellońskiego

Józef Świder

MODLITWA DO BOGARODZICY (1930)

(Krzysztof Kamil Baczyński)

Józef Świder

CZEGO CHCESZ OD NAS PANIE

(Jan Kochanowski)

Józef Świder

DO KRAJU TEGO

(Cyprian Kamil Norwid)

Leipziger Synagogalchor – śpiewy synagogalne

MA TAUWU

baryton, chór, organy

(Samuel Lampel)

Pieśń pochwalna na motywach psalmów na wejście do synagogi; Jak piękne są twe namioty, Jakubie, jak piękne twe przybytki, Izraelu!

HAM'CHABE ES HANER

tenor, chór, organy

(Samuel Alman)

Talmudyczne objaśnienie błogosławieństwa na wieczór Szabatu przy zapalaniu szabatowych świec; kto gasi światła z lęku przed poganami, złoczyńcami, złymi duchami

czy by pomóc zasnąć choremu, ten będzie usprawiedliwiony. Ale kiedy chce oszczędzić lampę, olej czy knot, ten jest winien złamania praw Szabatu.

SISU W'SIMCHU

sopran, chór, organy

(Hirsch Weintraub/W. Sander)

W przyływ radości na święto Simchat Tora (Radości Tory) włączą się znane postacie biblijne.

W'SZOMRU

tenor, chór, organy

(Samuel Alman)

Cytat z Biblii o stworzeniu Szabatu, dnia odpoczynku po tygodniu pracy. Bóg dał Dzieciom Izraela Szabat po wsze czasy jako wieczne przymierze, kiedy w siedem dni stworzył niebo i ziemię, ale siódmego dnia odpoczął.

PISCHU LI

sopran, baryton, chór, organy

(Arr. Werner Sander)

Z psalmu 118 - wyraz marzenia o dopuszczeniu do świętych bram i podzięką za Bożą pomoc; ten dzień stworzył Wiekuisty, cieszymy się i radujmy się w nim.

NAARIC'CHO

tenor, baryton, chór, organy

(Abraham Dunajewski)

Wypowiedzenie świętości Wiekuistego; święty, święty, święty jest Bóg zastępów, pełna jest Ziemia jego chwały. Modlitwa składa się z żydowskiego wyznania wiary – Szema Israel – Słuchaj Izraelu, Wiekuisty jest naszym Bogiem, Wiekuisty jest jeden.

Leipziger Synagogalchor – pieśni w jidysz

DI NACHT

chór, fortepian

(Joseph Dorfman)

Nikogo nie ma przy mnie tej nocy, jedynie noc jest ze mną, po drogach mrukliwych i niemych, cisza samotnie wędruje. Zatem i ja idę dalej drogą, pochmurna i głucha ta noc. Dokąd – pytam rytmu kroków, nie odpowiada mi. Nikogo nie ma przy mnie tej nocy, jedynie noc jest ze mną, idzie dalej i dalej dotąd, dokąd ciche drogi, dokąd?

GETO WARSZE

chór, fortepian

(Joseph Dorfman)

Nie miją noc a dzień nie nadchodzi, krwawą kulą staje się Ziemia. Powstaje Żyd jak sztandar bojowy, sztandar w dolinie śmierci, w warszawskim getcie! Nie zapominamy naszego bólu, naszej odwagi, zapal nasze dusze rozpala! Wryte w sercach trzy słowa we krwi; zemsta, zemsta, zemsta – w warszawskim getcie!

SZTILER, SZTILER

alt, chór a cappella

(Arr. Bonia Shur)

Ciszej, ciszej, milczmy, rosną tu groby, wykopali je wrogowie, pokrywają się zielenią. Wiodą drogi do Ponar (miejsce kaźni na Litwie) nie ma drogi powrotnej. Zaginął tam ojciec a z nim szczęście. Ciszej, moje dziecko, nie płacz już, płacz nie pomoże. Wróg nie zrozumie naszego nieszczęścia. Mają morza swoje brzegi, więzienia mają swe mury, tylko nasze cierpienie nie ma granic.

ŻYCZENIA NA SZABAT

baryton, chór, fortepian

(Arr. Werner Sander)

Zwyczajem jest składać sobie nawzajem życzenia w Szabat. W tej rodzinnej pieśni prosimy by Bóg obronił Żydów przed złem a nadchodzący tydzień, miesiąc i rok napęłnił szczęściem i błogosławieństwem.

LOMIR ZINGEN DORT UN DORT

sopran, chór, fortepian

(Arr.: Friedbert Groß)

Zaśpiewajmy tu i tam, Mojsze, weź skrzypki i zagraj starą pieśń o kozłátku – Chad gadjo. (ta pieśń kończy Hagadę, opowieść czytaną podczas Sederu – uczyty spożywanej podczas święta Paschy dla upamiętnienia wyjścia Dzieci Izraela z Egiptu.)

SZABES

chór a cappella

(Arr. Dieter Knorrn)

Niech będzie Szabat, wiosna a nade wszystko niech będzie pokój!

Leipziger Synagogalchor i Chór Akademicki Uniwersytetu Jagiellońskiego

TOJRES ADOJNOJ

tenor, chór, fortepian

(Louis Lewandowski)

Psalm 19, 7/8 – Prawo Boga jest doskonałe, umacnia duszę; świadectwo Boga jest pewne, czyni prostaka mędrce, nakazy Boga są proste, radują serce; przykazania Boga są jasne, oświecają oczy.

EC CHAJIM

chór, organy

(Samuel Naumbourg)

Drzewem Życia jest Tora, prawo żydowskie, dla wszystkich, którzy się go trzymają, a ten, kto jej przestrzega jest błogosławiony. Ich drogi są drogami wdzięku i pokoju. Pozwól nam powrócić Wiekuisty, byśmy mogli Cię odnaleźć. Odnowione nasze dni jak niegdyś.

'S BRENT

chór a cappella

(Arr.: Friedbert Groß)

Słowa i muzyka:

Mordechaj Gebirtig)

Pali się, bracia! Pali się!

Może, nie daj Bóg, nadejść ta chwila – nasze miasto i my z nim obrócimy się w popiół, spłoniemy, pozostaną tylko czarne, puste ściany. A wy stoicie i patrzycie się z założonymi rękami. A wy tylko stoicie i patrzycie jak nasze miasteczko płonie.

Pali się, bracie, pomóżcie, pali się!

Pomoc jest w waszych rękach, pali się. Jeśli to miasto jest wam drogie, weźcie wiadra, zgaście ogień, zgaście własną krwią, pokażcie, że potraficie. Nie stójcie bracia z założonymi rękami. Nie stójcie bracia, ugaście ogień – nasze miasteczko płonie!

SLUB

Wir führen Wissen.

LEIPZIGER
SYNAGOGALCHOR

Lipski Chór Synagogalny powstał w 1962 roku. Podtrzymywanie żydowskich tradycji muzycznych, szczególnie muzyki synagogalnej XIX i XX wieku oraz pielęgnowanie folkloru hebrajskiego i kultury jidysz są naczelnym przesłaniem istnienia chóru. Dzięki bogatemu repertuarowi czerpiącego z literatury starej, zachowuje od zapomnienia ważną część naszego wspólnego dziedzictwa kulturowego, dokonując interpretacji niedoścignionej w swej formie przez żaden inny europejski zespół. Tym sposobem przybliża historię kultury i muzyki narodu żydowskiego nie tylko w Niemczech ale i na całym świecie. W jego programie pojawiają się w coraz większym stopniu również kompozytorzy współcześni - m.in. Joseph Dorfman, Bonia Shur i Siegfried Thiele.

Doskonały przekrój przez cały repertuar ukazujący prawdziwy profesjonalizm zespołu oferują cztery płyty długogrające nagrane przez studio ETERNA, dwie przez MDR i jedna płyta CD wydana przez Berlin Classics.

Ze względu na artystyczny i w równym stopniu polityczny wydźwięk i wymowę wykonywanych utworów, chór osiągnął pod kierownictwem Helmuta Klotza sławę międzynarodową nie tylko jako zespół muzyczny, ale awansował również do rangi ambasadora polityczno-kulturalnego stanowiącego obecnie ważną i integralną część lipskiego i saksońskiego świata kultury.

Lipski Chór Synagogalny odznaczony został Złotą Gwiazdą Przyjaźni Między Narodami (Stern der Völkerfreundschaft in Gold) oraz Nagrodą Artystyczną Miasta Lipska (Kunstpreis der Stadt Leipzig).

Od 1991 chór działa jako formalnie zarejestrowane stowarzyszenie i wspierany jest przez miasto Lipsk i land Saksonii.

Zespół składa się z około 30 członków, którzy nie są śpiewakami profesjonalnymi. Posiadają jednak w większości wykształcenie muzyczne w kierunku wokalnym zdobyte prywatnymi sposobami edukacji. Wywodzą się z różnych grup zawodowych i poświęcają dużą część swego wolnego czasu na sprawy chóralne. Osobistemu

zaangażowaniu i idealistycznemu nastawieniu każdego z członków zawdzięcza cały chór większą część swoich sukcesów.

Dyrygentowi Helmutowi Klotzowi udało się podczas jego ponad 30-letniej pracy z chórem doprowadzić go do rangi półprofesjonalnego zespołu, odznaczającego się jednak w pełni profesjonalnym wykonaniem. Dowodem tego są występy w wielu miejscach na całym świecie oraz ścisła współpraca z uznanymi i wziętymi solistami i orkiestrami. Mało zespołów tego typu może poszczycić się występami z solistami oper w Lipsku, Berlinie i Zurychu, członkami lipskiej orkiestry Gewandhaus, czy też orkiestry radia niemieckiego (Orchester des Mitteldeutschen Rundfunks) i to w takich salach jak Filharmonia Berlińska, Teatr Berliński, Monachijskie Centrum Kultury Gasteig (Münchner Gasteig), lipski Gewandhaus czy w końcu Stara Opera we Frankfurcie (Alte Oper in Frankfurt). Oprócz tego gościł w synagogach w Warszawie, Krakowie, Pradze, Paryżu i Wrocławiu, jak również w katedrach w Opolu i Lublinie.

Trasy koncertowe powiodły chór m. in. do Izraela, RPA, Hiszpanii, Portugalii, Belgii, Brazylii, Słowacji i parokrotnie do Polski i Stanów Zjednoczonych. Doliczyć do tego należy występy na międzynarodowych festiwalach "Żydowskiej Muzyki i Kultury" - np. w Odessie, Leverkusen i w Monachium.

Szczególnym wyzwaniem dla chóru była współpraca przy międzynarodowym projekcie operowym "Der Weg der Verheißung" (The Eternal Road) Kurta Weilla i związane z nim występy w Chemnitz, Nowym Jorku i Tel Awiwie.

W swym rodzimym mieście Lipsku można usłyszeć chór dwa razy w roku podczas wieczorów muzyczno-literackich "Leipziger Ware". Impreza organizowana jest przy wsparciu Fundacji Ephraima Carlebacha (Ephraim Carlebach Stiftung) w sali reprezentacyjnej budynku Starej Giełdy Handlowej w tylnej części Starego Ratusza w Lipsku. Tradycyjnie od 25-ciu już lat chór włącza się w oprawę artystyczną nabożeństwa ekumenicznego w lipskim kościele św. Tomasza, odprawianego ku

czci ofiar pogromu Żydów w Noc Kryształową z 9 listopada 1938 roku.

Koncert w drezdeńskim kościele Frauenkirche na wiosnę 2006 roku - w ramach uroczystości z okazji ponownego wyświęcenia świątyni po słynnej odbudowie - stanowi do tej pory najważniejsze wydarzenie w długoletniej działalności artystycznej lipskiego chóru.

W roku 2007 chór obchodził 45. rocznicę swego istnienia, a dyrygent Helmut Klotz 35-lecie pracy artystycznej z zespołem. Ten podwójny jubileusz uczczony został koncertem w sali balowej Starego Ratusza w Lipsku.

Helmut Klotz (Kammersänger), wiolonczelista wywodzący się z bogatej tradycji Saskiej Orkiestry w Dreźnie (Sächsische Staatskapelle Dresden), rozpoczął karierę śpiewaczą w 1961 roku w Lipsku i w przeciągu swojej ponad czterdziestoletniej pracy artystycznej jako tenor liryczny i charakterystyczny dochował wierności Operze Lipskiej. W jego bogatym repertuarze znajduje się ponad 100 utworów w ponad 2750 wykonaniach.

W 1985 roku otrzymał prestiżowy tytuł "Kammersänger".

Występował gościnnie w najlepszych operach Europy i całego świata. Poszczycić się może również bogatym dorobkiem śpiewaka koncertowego - przede wszystkim jako ewangelista w Pasjach Bachowskich w licznych wykonaniach ze słynnymi chórami chłopięcymi Thomanerchor z Lipska oraz Kreuzchor z Drezna.

W roku 2000 otrzymał członkostwo honorowe Opery Lipskiej.

Od 1972 roku jest dyrygentem i kantorem Lipskiego Chóru Synagogalnego (Leipziger Synagogalchor). Pod jego kierownictwem chór osiągnął w ostatnich dziesięcioleciach rangę międzynarodową, odznaczając się szczególnie wysokim poziomem wykonania. Lipski Chór Synagogalny jest jedynym w tej kategorii chórem europejskim składającym się wyłącznie ze śpiewaków nie będących pochodzenia żydowskiego.

Troska o zachowanie żydowskiej spuścizny kulturowej była i jest dla Helmuta Klotza zawsze wartością nadrzędną. Z tego też względu od lat współpracuje na zasadzie partnerstwa z różnymi międzynarodowymi instytucjami - m. in. z Department for Cantorial Studies des Hebrew Union College of Jerusalem, z Fundacją Judaica w Krakowie i z Rubin Academy of Music w Tel Awiwie.

Helmut Klotz jest laureatem najwyższych nagród i wyróżnień: Kunstpreis der DDR (Nagroda Artystyczna NRD - 1981); Stern der Völkerfreundschaft (Gwiazda Przyjaźni Między Narodami - 1988), Verdienstorden des Freistaates Sachsen (Saksoński Order Zasługi - 1998), Ehrenmedaille der Stadt Leipzig (Medal Honorowy Miasta Lipska - 1998), Großes Verdienstkreuz des Verdienstordens der BRD (Wielki Krzyż Zasługi Orderu Zasługi Republiki Federalnej Niemiec - 2005).

Od 1994 roku jest członkiem nadzwyczajnym "Związku Byłych Mieszkańców Lipska w Izraelu" (Verband ehemaliger Leipziger in Israel).

Na wniosek związku w 2007 roku dla uczczenia licznych zasług na polu budowania przyjaźni między narodami Helmut Klotz wpisany został do Złotej Księgi Keren Kayemeth Lelsrael.

Krakowski Chór Akademicki Uniwersytetu Jagiellońskiego

Założony w listopadzie 1878 roku, jest najstarszym męskim chórem studenckim w Polsce i jednym z najstarszych w Europie. Istnieje i śpiewa nieprzerwanie od 130 lat, pomimo dwukrotnego oficjalnego rozwiązywania (1939–1945 – druga wojna światowa, 1949–1957 – represje komunistyczne w Polsce). Swoimi koncertami Chór uczestniczył i stale jest obecny w krakowskim życiu kulturalnym, występując podczas wszystkich uroczystości uniwersyteckich: inauguracja roku akademickiego (1 X), Święto Almae Matris lagiellonicae (12 V), nadawanie tytułów doctora honoris causa wybitnym uczonym. Chór dziewięciokrotnie śpiewał dla Ojca Świętego Jana Pawła II (1979, 1983, 1989, 1991, 1997, 1998, 2001, 2002, 2003) w Watykanie, Castel

Gandolfo i w Krakowie. Swoim śpiewem wita także wybitnych Gości ze świata polityki, nauki i kultury, odwiedzających Uniwersytet Jagielloński, by wymienić tylko: F. Foch, S. Wiesenthal, K. Penderecki, F. Mitterand, G. Andreotti, G. Bush.

W repertuarze Chóru są pieśni świeckie i religijne, od Renesansu po Współczesność (M. Gomółka, G. P. da Palestrina, D. Bortnianski, F. Schubert, J. Brahms, W. Lachmann, A. Koszewski, J. Świder, M. H. Górecki).

Chór UJ 53 razy wyjeżdżał na koncerty zagraniczne, biorąc udział w prestiżowych konkursach chóralnych, m.in. w Budapeszcie (1937), Vittoria (1983), Arezzo (1989) i Peskara (1997), a także Międzyzdroje (1997), Madryt (2007). Z Chórem związanych było 43 dyrygentów mężczyzn i tylko jedna dyrygentka – Anna Liszka-Dworska.

Krakowski Chór Akademicki UJ nagrał i wydał 6 płyt CD, z których za najważniejszą uważa Oremus pro Pontifice nostro Johanne Paulo II, dedykowaną i wręczoną Janowi Pawłowi II (26.04.1998) „w XX rocznicę Pontyfikatu” od 120-letniego Chóru UJ. Dwie ostatnie CD (IX Symfonia Ludwiga van Beethovena oraz Msza koronacyjna W. A. Mozarta) zostały nagrane wspólnie z chórami uniwersyteckimi Wrocławia i Warszawy, a także z orkiestrą uniwersytecką z Heidelbergu. Od 1995 KCHA UJ jest członkiem Europejskiej Federacji Chórów „Europa Cantat” z siedzibą w Bonn (Niemcy). W ramach współpracy z Europejską Akademią Chóralną z Maniz (Niemcy) uczestniczył w jej koncertach: 1998 – VIII Symfonia Gustava Mahlera w Niemczech, Francji i Austrii, a w 1999 – Requiem dla młodego poety B.A. Zimmermanna, wystawione we Frieburgu i w słynnej Carnegie Hall w Nowym Jorku.

Od 1988 r. kierownictwo ogólne Chóru sprawuje Wiesław Kudzia, absolwent i pracownik Uniwersytetu Jagiellońskiego, inicjator i organizator pracy artystycznej (w tym nagrania wszystkich CD) oraz wielu koncertów, a także tournées krajowych i zagranicznych.

Od jesieni 2006 roku – obok tradycyjnego chóru męskiego, działa w Uniwersytecie Jagiellońskim również chór żeński (dyr. S. Adriana Miś, od X 2007 – Anna Gert-

ner); oba zespoły występują niezależnie od siebie ale także jako chór mieszany koncertują razem pod dykcją Włodzimierza Siedlika, dyrektora artystycznego Chóru Polskiego Radia w Krakowie.

W listopadzie 2007 (żeński) Chór Akademicki UJ śpiewał na Litwie (dyr. W. Siedlik i A. Gertner), natomiast w grudniu 2007 oba Chóry UJ koncertowały w Madrycie podczas Międzynarodowego Festiwalu Bożonarodzeniowego, prezentując utwory dawnych i współczesnych kompozytorów polskich (Gomółka, Górecki, Świder) oraz polskie kolędy (dyr. W. Siedlik i A. Gertner). W marcu 2008 Chór śpiewał w Krakowskiej Filharmonii IX Symfonię – Ludwiga van Beethovena, w ramach XII Festiwalu Beethovenowskiego, natomiast w kwietniu zdobył exequo z Chórem męskim UJ (dyr. W. Siedlik i Z. Magiera) I nagrodę na Jubileuszowym X Małopolskim Konkursie Chórów

Włodzimierz Siedlik jest absolwentem Akademii Muzycznej w Krakowie (dyplom z najwyższym wyróżnieniem), Instytutu Liturgicznego Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie (dyplom z wyróżnieniem) oraz Studium Emisji Głosu Akademii Muzycznej w Bydgoszczy (dyplom z wyróżnieniem). W marcu 1990 roku został laureatem Ogólnopolskiego Konkursu Dyrygentów Chórów w Poznaniu. W latach 1990–1992 był dyrektorem Centrum Paderewskiego w Tarnowie. W 1991 roku założył Tarnowską Orkiestrę Kameralną. W latach 1992–1996 był dyrektorem Zespołu Państwowych Szkół Muzycznych w Tarnowie. Od 1994 roku pracuje na stanowisku adiunkta w Instytucie Liturgicznym PAT w Krakowie. Podczas swojej pracy dyrygenckiej z Chórami: Cantus, Psalmidia PAT, Krakowskim Chórem Akademickim UJ uzyskał wiele nagród i wyróżnień polskich i zagranicznych. W 2000 roku podczas uroczystości jubileuszowych 75-lecia Polskiego Radia, odznaczony został Złotym Krzyżem Zasługi. W 2001 roku otrzymał nagrodę im. Jerzego Kurczewskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie dyry-

gentury przyznawaną przez Kapitułę pod honorowym patronatem Krzysztofa Pendereckiego. Od 1995 roku pełni funkcję Dyrektora i Kierownika Artystycznego Chóru Polskiego Radia w Krakowie. Od października 2007 jako pracownik UJ jest dyrygentem Chóru Akademickiego Almae Matris Iagiellonicae.

